

Rješenja testa za državno natjecanje iz filozofije 2018.

Poštovani kolege i kolegice, nadamo se da će priložena rješenja s načinom bodovanja pomoći u ispravljanju teksta. U pitanjima u kojima se traži nešto objasniti, obrazložiti ili protumačiti, navodimo samo bitne dijelove odgovora, a ocjenjivač/ica treba prosuditi je li odgovor složen u adekvatnu cjelinu. Ako smo negdje previdjeli neki relevantan aspekt koji učenik navodi, to svakako treba uzeti u obzir i odgovarajuće vrednovati.

1. pitanje [4 boda]

a) Hegel [1 bod]; b) Schelling [1 bod]; c) Nietzsche [1 bod]; d) Wittgenstein [1 bod].

2. pitanje [4 boda]

Sveobuhvatnu zakonitost po kojoj se sve zbiva Hegel naziva – dijalektika. Dijalektika je i logika i ontologija, put samorazvoja apsolutne ideje, samorazvoj zbilje. [1 bod] Dijalektička struktura je tročlana: teza, antiteza i sinteza. Teza je prvi stupanj jednostavnog ponavljanja afirmacija pojma. [1 bod] Antiteza je drugi stupanj – razlikovanja, suprotstavljanja, koji sadrži tezu u doknutom obliku. [1 bod] Sinteza je treći stupanj – negacija negacije, ukidanje negacije, stupanj posredovanja koji obuhvaća prethodna dva i dokida njihove suprotnosti, te ih uzdiže na višu razinu zbilje i pretvara u višu istinu. [1 bod]

- Prva napomena: Prihvaća se i odgovor koji objašnjava strukturu nekim primjerom (npr. pupoljak – cvijet – plod, ili kazneno pravo – nepravda – kazna).
- Druga napomena: Za navođenje pojmova bez objašnjenja dodjeljuje se 0,5 boda.

3. pitanje [2 boda]

Ispravna metoda filozofije prema Wittgensteinu je ova: reći samo ono što se može iskazati stavovima prirodnih znanosti, što nema veze s filozofijom [1 bod] i „uvijek kad bi netko drugi htio reći nešto metafizičko, pokazati mu da nije dao nikakvo značenje izvjesnim znakovima u svojim stavovima“. [1 bod]

4. pitanje [2 boda]

Popper suprotstavlja princip opovrgavanja (falsifikacije) principu verifikacije. [1 bod] Principom verifikacije bi se važenje nekog iskaza (teorije) trebalo potvrđivati na beskonačnom broju pojedinačnih slučajeva. Principom falsifikacije se znanstveni iskaz (teorija) osporava jednim protuprimjerom. [1 bod]

5. pitanje [3 boda]

Filozofski pravac čiji su najznačajniji predstavnici James i Dewey zove se pragmatizam. [1 bod] Pragmatizam ističe praktičnu korist neke teorije. Vrijednost neke ideje ovisi o njezinu učinku. Sud je istinit ako ima praktičnu vrijednost, tj. ako nam omogućuje objašnjavanje svijeta i snalaženje u njemu (upotrebljivost suda). [1 bod] Pragmatizam odbacuje ideje koje nemaju posljedice u praktičnom životu kao besmislene, poput metafizičkih prijevora. [1 bod]

6. pitanje [1 bod]

Marcuse pod transformacijom spolnosti u Eros podrazumijeva širenje spolnosti s genitalnog područja na cijelo tijelo kao područje užitka. [1 bod] „Organizam u svojoj cjelini postaje supstrat spolnosti, dok

u isto vrijeme cilj nagona više ne apsorbira specijalizirana funkcija – naime, funkcija dovođenja 'čovjekovih vlastitih genitalija u dodir s genitalijama nekoga od suprotnog spola'. Tako uvećano, polje i cilj nagona postaje život samog organizma.“

7. pitanje [3 boda]

Preostala tri elementa ljubavi za Fromma su: odgovornost, respekt i znanje. Odgovornost je moj odgovor na potrebe, izražene ili neizražene, drugoga ljudskog bića. U ljubavi među odraslim osobama ona se pretežno odnosi na psihičke potrebe druge osobe. [1 bod] Respekt je sposobnost da osobu vidimo onakvu kakva jest i da smo svjesni njezine jedinstvene individualnosti. Respekt označava odsustvo iskorištavanja i postoji samo na temelju slobode. [1 bod] Poznavanje (znanje) je moguće ako uspijevam nadići brigu za sebe i vidjeti drugu osobu na njezin vlastiti način. U činu ljubavi pronalazim i otkrivam sebe, drugoga, oboje doživljajem jedinstva, i tajnu čovjeka. [1 bod]

8. pitanje [2 boda]

Onaj koji hoće biti voljen želi „da ga ljubi sloboda, a traži da ta sloboda kao sloboda ne bude više slobodna. On hoće da sloboda Drugoga sama odluči postati ljubav, a u isti mah, hoće da ta sloboda samu sebe ograničuje, da se izopači – kao u ludilu, kao u snu – tako da sama želi svoju ograničenost. A ta ograničenost mora biti prepuštenost koja je istodobno i slobodna i u našim je rukama. U ljubavi mi u drugoga ne želimo determinizam strasti niti nedohvatljivu slobodu: radi se o slobodi koja se igra determinizma strasti i koja svoju igru uzima ozbiljno. A sam onaj koji ljubi ne traži da bude uzrokom te korjenite promjene slobode, već da bude njezina jedina i povlaštena prilika.“ – *samoograničavanje slobode* [1 bod]. „Onaj koji ljubi želi biti odabran za svrhu kao već unaprijed odabrana svrha... On ne želi djelovati na slobodu Drugoga, već želi a priori postojati kao objektivna granica te slobode, to jest želi bit dat zajedno s njome, i biti dat u njezinu pojavljivanju kao granica koju ona mora prihvatiti da bi bila slobodna.“ – *apriorni izbor, apsolutni izbor* [1 bod].

9. pitanje [3 boda]

Za razliku od erotskog čovjeka koji je usmjeren samo na tjelesnu privlačnost žena, čovjek vjernosti uvažava sve žene kao ličnost, a ne kao odsjaj ili predmet. [1 bod] U ženi sluti tajnu posebnog, stranog i potpunog života, a ne samo zanimljivo i poželjno tijelo, nehotični pokret ili fascinantni izraz. [1 bod] On ne odjeljuje želju od ljubavi. Želja smjera bilo kamo, a ljubav je troma i obvezuje cijeli život. Stoga čovjek vjernosti ne vjeruje u „fatalnost“ strasti. [1 bod]

- *Napomena: Prihvaća se i odgovor: smatra jednakim ženu i muškarca, a jednakost proizlazi iz tajne ljubavi. [1 bod]*

10. pitanje [4 boda]

Prema Foucaultu, glavni elementi seksualne etike koja se razvija u grčkoj kulturi su:

- a) zahtjev za simetrijom i uzajamnošću u ljubavnoj vezi [1 bod],
- b) nužnost teške i dugotrajne borbe sa samim sobom [1 bod],
- c) postupno pročišćenje ljubavi koja se obraća bitku samom u njegovoj istini [1 bod],
- d) čovjekovo preispitivanje sebe kao subjekta žudnje [1 bod].

11. pitanje [2 boda]

Badiou razlikuje dva elementa ljubavi:

- a) susret različitosti, nešto što ima status događaja i ne ulazi u neposredan zakon stvari [1 bod];
- b) „scena za Dvoje“, konstrukcija života koja se gradi s gledišta Dvoga, a ne više Jednoga [1 bod].